

Beérkezett: 2025. 07. 30. Elfogadva: 2025. 08. 06. Megjelent: 2026. 02. 28.

DOI: 10.21030/anyp.2026.1.11

Márton Richárd

Az Anyanyelvápolók Szövetsége ifjúsági tagozatának céljai, feladatai és programjai

Harminchat évvel ezelőtt, 1989. április 8-án alapították meg az Anyanyelvápolók Szövetségét, Lőrincze Lajos megfogalmazása szerint: *az emberközpontú nyelvművelés* társadalmi szervezeteként (Lőrincze 1980). Az egyesület küldetésében az „emberközpontúság” egyik lehetséges megközelítése az, hogy a társadalom kihívásaira keresünk válaszokat, amikor a nyelvről gondolkodunk, amikor nyelvi kérdésekkel foglalkozunk. Harminchat évvel később is hasonló jelszókkal írjuk le a tevékenységünket: odaadással a nyelvért, a közösségért.

Vagyis a felismerés megmaradt: a nyelv közügy, a társadalom egyik legfőbb összetartó ereje, de koronként változik, hogy mely aspektusa kap nagyobb hangsúlyt. Időről időre meg kell vizsgálni, hogy melyek azok a nyelvhez kapcsolódó társadalmi kérdések, amelyekre reagálnunk kell. Ennek megfelelően az Anyanyelvápolók Szövetségének (ASZ) célkitűzései, vállalásai is egyfajta változáson mennek keresztül (1).

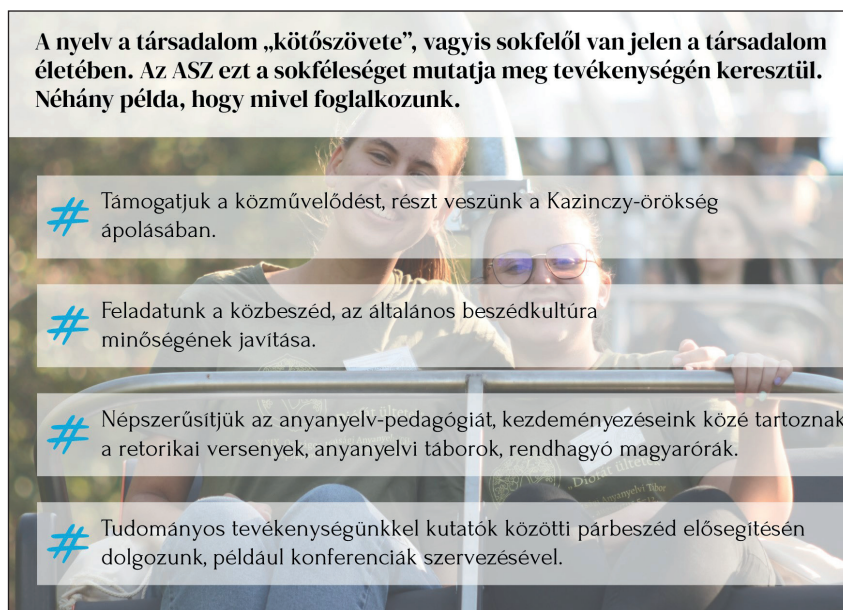
1992 óta ebben az állandó megújulásban a legifjabbak: a diákok, az egyetemisták, a fiatal felnőttek és az ifjú tudósok is részt vesznek, mivel ekkor alakult meg az ASZ ifjúsági tagozata. A szervezetet az a felismerés hívta életre, hogy a diákság nyitott az egyesület tevékenységére, fontosak számára az ASZ közösségének értékei (Kerekes 2024: 6). A szövetség akkori vezetői úgy gondolták, hogy a fiatalok megszólítása a fennmaradás záloga. Deme Lászlónak, a szövetség korábbi társelnökének szállóigévé vált gondolatát gyakran idézzük: „Az ifjúság a jövő.” A fiatalok megszólítása nem önmagáért való cél, sokkal inkább azon a meggyőződésen alapul, hogy a nyelvi kérdések természetüknél fogva a szocializációs folyamatokhoz köthetők, így célszerű, hogy az egyesület bekapcsolódjon a nevelő-oktató munkába, támogassa és segítse azt. Az ifjúsági tagozat azonban több mint a pedagógiai tevékenységünk érintettjeinek közössége, sokkal inkább azt a célt szolgálja, hogy fiatalok szóljanak fiatalokhoz, hogy az ifjúság is bekapcsolódjon a közösségi élet vérkeringésébe, a társadalmi szintű nyelvi kérdések megválaszolásába.

Az ifjúság ugyanis széles fogalom, beleértjük az óvodás korú gyermekeket és a fiatal felnőtteket egyaránt. Ezért alakult úgy – és mára hivatalosan is szabállyá formálódott –, hogy az ifjúsági tagozat közösségét az Anyanyelvápolók Szövetsége harmincötödik életévüket be nem töltött tagjai alkotják, akik között valóban jelen vannak a legfiatalabbak: a gyermekek és a tanulók is. De sorainkban tudjuk a középiskolás nemzedék tagjait, az egyetemistákat, az ifjú szakembereket: nyelvészeket, kommunikációs szakértőket, irodalmárokat és mindazokat, akik fogékonyak a nyelv ügye iránt.

Az ifjúsági tagozat vezetői és munkatársai azt kívánják elérni, hogy a társadalom ne elvont tevékenységként tekintsen anyanyelvünk ápolására, sokkal inkább a hétköznapiakban tetten érhető cselekvésként. Éppen ezért a szervezet feladata, hogy munkája során a mindennapokban hasznosítható eredmények elérésére törekedjen. Korunkban számos olyan próbatétellel nézünk szembe, amelyek ezt megalapozzák. Lássunk néhány példát: a digitalizáció hatásai, nyelvhasználat a közösségi médiában; a politikai kommunikáció és befolyásolás nyelvi eszközei, technikái; a szövegértési készségek szintjének visszaesése stb.

Az ilyen és ehhez hasonló kihívások mentén érdemes katalógusba szedni tevékenységünk sarokpontjait, ahogyan megtettük legutóbb a szervezet 2025-ös prospektusának készítésekor. A brosúrában szereplő

felsorolás a teljesség igénye nélkül készült, az egyesületnek azokat a feladatait emeli ki, amelyek a legnagyobb hangsúlyt kapták az utóbbi egy évben.

1. kép

Az Anyanyelv- és Ifjúsági Tagozatának tevékenységei

A) A közművelődés támogatásával az anyanyelvi ismeretterjesztésben és a Kazinczy-örökség ápolásában vesz részt a szervezet. Ennek a tevékenységnek szerves része a hasonló célokat megfogalmazó szervezetekkel való partnerség kiépítése, ilyen például a Kazinczy Társaság vagy a Magyar Nyelv Múzeuma. B) A közbeszéd minőségének vizsgálata segít gyakorlati lépéseket tervezni az általános beszédkultúra minőségének a javítására. C) Az egyesület tudományos tevékenységével előmozdítja a tudományos párbeszédet, támogatja az anyanyelvhez, a kommunikációhoz kapcsolódó tudományos megismerést, kapcsolatot tart fenn felsőoktatási intézményekkel, kutatóműhelyekkel. D) Mindezek mellett kiemelt cél, hogy a nyelvművelő közösség eredményei a felnövekvő nemzedék számára is hasznosak legyenek, ezért az Anyanyelv- és Ifjúsági Tagozat támogatja az anyanyelvi nevelést, népszerűsíti az anyanyelv-pedagógiai kutatások eredményeit, és használja a legújabb módszereket ifjúsági táboraiban, anyanyelvi versenyek alkalmával és rendhagyó magyaróráin.

A fenti vállalásokat az egyes rendezvényeken, programokon keresztül lehet leginkább megvalósítani, így ezek illusztrálják leginkább napi tevékenységünket. Az utóbbi egy évben a hagyományos események mellett számos új ötlet nyert teret, amelyek közül – terjedelmi okokból – csak néhányat mutatok be röviden. Időrendi sorrendben ezek a következők: karácsonyi adománygyűjtés 2024; *játSZÓtárs anyanyelvi vetélkedő – Grétsy László emlékére* 2025; *I. Nyelv a társadalomban – tudományközi hallgatói konferencia* 2025; XXXII. Országos Ifjúsági Anyanyelvi Tábor 2025.

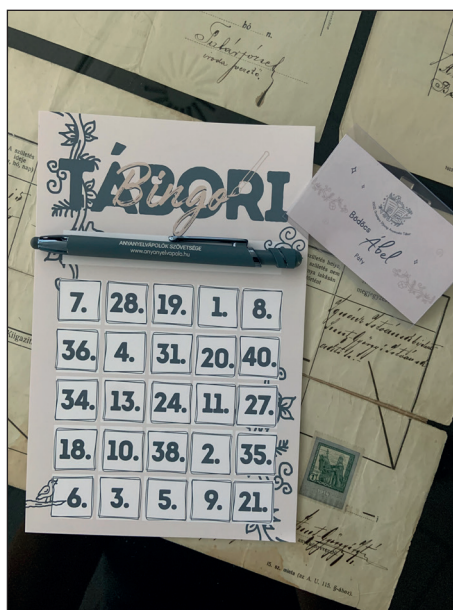
A Kazinczy Ferenc tollából származó, 1811-es idézettel „Jót, s jól. Ebben áll a nagy titok” fémjelzett karácsonyi adománygyűjtés nem tekinthető szakmai programnak. A civil szervezetek eszköztárába jól illeszkedő projekt mégsem nélkülözte a szakmai megfontolásokat. Mesekönyveket gyűjtöttünk olyan gyermekek számára, akik másképpen nem jutottak volna karácsonyi ajándékhoz. A mesekönyvek által nem csak tárgyi adománnyal segítettünk nehéz sorsú gyermekeken, hiszen ezek az ajándékok kibontakoztathatják a könyvek iránti szeretetet, az olvasás szeretetét. A mesék gazdagítják a fiatalok fantáziáját, fejlődik általuk problémamegoldó készségük, kreativitásuk, gazdagodik érzelmi intelligenciájuk, és fejlődésnek indulnak nyelvi készségeik.

Az adománygyűjtés eredményeképpen több mint hétszáz gyermekhez jutottak el az ifjúsági tagozat közösségének ajándékai közel negyven településen.

2025 májusában került sor a *játSZÓtárs anyanyelvi vetélkedő – Grétsy László emlékére* című versenyre. A megmérettetés az anyanyelvi vetélkedők „szuperdöntőjének” is nevezhető, hiszen a területi döntők legjobbjai vehettek részt a Kárpát-medencei szintű versenyen, amelyet az Anyanyelvápolók Szövetségének szegedi csoportja, a szövetség ifjúsági tagozata és a budapesti Szent István Gimnázium közösen szervezett. A vetélkedőn 4 fős csapatokat alkotva versenyeztek a diákok általános iskolás és középiskolás bontás szerint. A vetélkedőn játékos anyanyelvi feladványok megoldása, szólások és közmondások felismerése, rejtvények megfejtése volt a feladat. Az anyanyelvi vetélkedők élménypedagógiai módszereken alapulnak, a feladványok széles tárházát számos kötet őrzi (Szócsné 2022).

Az I. *Nyelv a társadalomban – tudományos hallgatói konferencia* az egyetemista korosztály megszólítását tűzte ki célul. A konferencia lehetőséget teremtett arra, hogy az egyes tudományterületek képviselői bemutassák kutatásaikat, és tudományos környezetben eszmecsere folytassanak. Az esemény különlegességét éppen a tudományköziség jelentette, hiszen a konferencián számos tudományterület megközelítéséből folytattak párbeszédet nyelvi és kommunikációs kérdésekről a hallgatók: nyelvészeti, irodalomtudományi, kommunikáció- és médiatudományi szekciók mellett politikai kommunikációval és a nyelvi oktatással, neveléssel foglalkozó kutatók is bemutatkoztak, így fejezve ki a nyelvvel való – tudományos igényű – foglalkozás sokszínűségét.

Ez év júliusában zajlott a XXXII. Országos Ifjúsági Anyanyelvi Tábor szervezése, amely az ASZ ifjúsági tagozatának egyik legfontosabb programja (Márton–Vadnai 2022). Az anyanyelvi tábor legfőbb célkitűzése a közösségépítés, a közösség-összetartó ereje pedig az anyanyelvi kultúra iránti érdeklődés. A táborban részt vevő középiskolások a tábor végére felismerik a nyelv, a közlésformák jelentőségét kapcsolataik ápolásában, és ez felkelti érdeklődésüket az anyanyelvük iránt. Ennek az érdeklődésnek a kibontakoztatására törekszik a tábor szakmai programja. Az egyhetes időszakban színművészek, nyelvészek, televíziós személyiségek előadásaiból okulhatnak a diákok, a délutáni foglalkozásokon a beszédtechnika fejlesztésével, vitakészségük erősítésével foglalkozhatnak, emellett zenés vagy sportprogramokon kapcsolódhatnak ki. A tábor helyszíne az egykori Kazinczy-birtok Széphalmon, ahol ma a Magyar Nyelv Múzeuma áll. A tábor tehát a szabadidő hasznos eltöltésében segíti a tanulókat, miközben értékes tudással gazdagodnak.

2. kép
Tábori bingo – az egyhetes programon átívelő játékos feladatsor

Az Anyanyelvpolók Szövetsége ifjúsági tagozata arra törekszik, hogy minél több és minél színesebb háttérrel rendelkező fiatal bevonva folytassa értékteremtő munkáját. Ennek során egyre nagyobb hangsúlyt kíván fektetni a szemléletalkításra.

Irodalom

Kazinczy Ferenc 1811. A nagy titok. In: *Tövises és virágok*. <http://mek.niif.hu/00700/00727/html/vers02.htm#15>
(2025. július 3.)

Kerekes Barnabás 2024. Egy emberöltőnyi idő eseményeiről – egy negyed mogyoróhéjba zsugorítva. In: Márton Richárd (szerk.) *Minden bejött virágom*. Anyanyelvpolók Szövetsége. Budapest. 5–10.

Lőrincze Lajos 1980. *Emberközpontú nyelvművelés*. Magvető. Budapest.

Márton Richárd – Vadnai Erika 2022. A XXIX. Országos Ifjúsági Anyanyelvi Tábor. *Anyanyelv-pedagógia* (15)3: 102–106. <https://doi.org/10.21030/anyp.2022.3.10>

Szőcsné Antal Irén 2022. *Any – Nyelv – Varázs*. Tinta Könyvkiadó. Budapest.

(1) Az Anyanyelvpolók Szövetsége honlapja. <https://anyanyelvpolo.hu/> (2025. június 30.)

Richárd Márton: The goals, functions, and programs of the youth division of the Association of First Language Protectors (Anyanyelvpolók Szövetsége)

Kulcsszók: nyelv, társadalom, tudományköziség, az anyanyelv szerepe, ifjúsági tagozat

Keywords: language, society, interdisciplinarity, the role of first language, youth division

Az írás szerzőjéről

Márton Richárd

Anyanyelvpolók Szövetsége, Budapest, Magyarország

marton.richard@anyanyelvpolo.hu

<https://orcid.org/0009-0003-5344-0827>

Copyright © 2026 Richárd Márton

This is an open-access article. This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).